

En studentkommisjon om «global governance for health»

Michael 2012;9:235–7.

Det blir etablert en egen studentkommisjon som en del av The Lancet – UiO Commision. Studentkommisjonen vil utføre egne analyser og ha en rådgivende funksjon overfor hovedkommisjonen.

Millenniumsmålene som ble vedtatt av de Forente Nasjoners (FN) generalforsamling i 2000 er et tidsbestemt rammeverk for global utvikling. Tre av millenniumsmålene går direkte på helsespørsmål (barnehelse, mødrehelse og bekjempelse av HIV/AIDS, malaria og tuberkulose), og har bidratt til å øke ressurser og initiativer som går til globalt helsearbeid.

Samtidig har vi det siste tiåret i økende grad blitt klar over at de andre millenniumsmålene, som reduksjon av fattigdom, utdanning, likestilling mellom kjønnene og miljømessig bærekraftig utvikling (inkludert sikker tilgang til rent vann), har en større betydning for globale helseutfordringer. Hvordan politiske, økonomiske og sosiale faktorer påvirker helsetilstanden i en befolkning, ble ikke minst vist gjennom rapporten til Verdens Helseorganisasjons (WHO) kommisjon om sosiale helsedeterminanter (1). Millenniumsmålene vært utsatt for kritisk analyse, blant annet i en Lancet-kommisjon i 2010 som konkluderte med at synergier mellom de ulike millenniumsmålene ikke hadde blitt utnyttet på en god nok måte og at spørsmål som likestilling og likhet (eller mer riktigere på det som engelsk benevnes som «equity») ikke var blitt godt nok ivaretatt (2).

Mye har derfor vært sagt om millenniumsmålene, på godt og på vondt. Men én ting er et ubestridt faktum, millenniumsmålene har vært et frø til utvidet engasjement blant studenter og unge mennesker for globale spørsmål, og ikke minst for global helse.

I Norge finner vi flere konkrete eksempler som belyser det økte engasjementet for global helse. Ungdomsorganisasjonen Changemaker har for

eksempel opprettet et eget politisk plattform for global helse (3). De siste årene har Norsk medisinstudentforening (Nmf) satt et bredt søkelys på globale helsespørsmål som sammenhengen mellom klimaendringer og helse, tilgang til livsnødvendige medisiner og retten til helsetjenester for papirløse migranter (4). Global helse har også fått et større tverrfaglig engasjement. Dette ble godt belyst i februar 2011 da ISFIT-festivalen i Trondheim (International Students Festival in Trondheim) valgte global helse som tema.

Spørsmål som klimaendringer og tilgang til medisiner er store politiske spørsmål hvor diskusjonene og beslutninger fattes langt utenfor selve helse-sektoren. Samtidig har for eksempel medisinstudenter i økende grad blitt klar over at om den globale folkehelsen skal forbedres, så må man påvirke prosesser i andre arenaer utenfor helsesektoren, slik at helsemessige konsekvenser blir overveid og beslutninger tas til det beste for folkehelsen.

Under verdenskonferansen om sosiale helsedeterminanter, organisert av WHO med Brasil som vertskap i oktober 2011, var en større studentdelegasjon fra International Federation of Medical Students Associations tilstede. Deres kritiske analyse av den politiske erklæringen fra konferansen, «Rio Political Declaration on Social Determinants of Health» (5), ble senere sitert av Sir Michael Marmot i hans blogg. Marmot skrev at analysen fanget opp den store svakheten til Rio-deklarasjonen, nemlig at den ikke klarte å belyse strukturelle maktforhold og urettferdig fordeling av ressurser som bidrar til å opprettholde og utvide ulikheter i helse, både mellom og innad i land (6).

Med dette bakteppet var det naturlig at det ble tilrettelagt for involvering fra studenter når *The Lancet* og Universitetet i Oslo bestemte seg for å opprette en kommisjon om «global governance for health», og derfor har idéen om en studentkommisjon blitt utviklet. Denne idéen fikk stor oppslutning da den ble presentert under hovedkommisjonens første møte i desember.

Studentkommisjonen vil bestå av 16 studenter og nylig ferdigutdannede unge personer med tidligere erfaring eller interesse for globale spørsmål. Gruppen skal bestå av personer fra høy-, lav- og mellominntektsland, og være tverrfaglig sammensatt, hvor medlemmene har bakgrunn fra medisin, juss, statsvitenskap, sosialantropologi, miljøvitenskap eller økonomi.

Studentkommisjonen vil ha to hovedoppgaver gjennom hele prosessen. Den første vil være å utføre en selvstendig analyse av globale styringsmekanismer, arenaer og beslutningsprosesser som påvirker globale helseutfordringer og muligheten til god helse, i tråd med mandatet som hovedkommisjonen fikk i *Lancet*-kommentaren som lanserte initiativet (7). Den andre oppgaven vil være å utøve en rådgivende rolle, ved å komme med tilbakemeldinger til hovedkommisjonens arbeid. Studentkommisjonen skal

utfordre hovedkommisjonens betraktninger og slutninger, og være et friskt pust gjennom hele prosessen.

Det er også et mål for studentkommisjonen å bli en aktør i de fremtidige diskusjonene vedrørende den globale agendaen etter millenniumsmålene i 2015.

Studentkommisjonen kan bli et samlingspunkt for globale nettverk av studenter og unge mennesker som jobber med ulike globale spørsmål, som for eksempel klimaendringer hvor ungdomsnettverket YOUNGO er blant de største gruppene, eller tilgang til medisiner hvor studentgruppen Universities Allied for Essential Medicines har påvirket prosesser på universiteter (8) og i Verdens Helseorganisasjon (9).

Det er forhåpninger om at denne gruppen klarer å utføre spennende analyser og utvikling av kunnskap som kan bidra til både hovedkommisjonens rapport og til ny, selvstendig tenkning på dette spennende feltet.

Litteratur

1. Marmot M, Friel S, Bell R, Houweling TAJ, Taylor S. Closing the gap in a generation: health equity through action on the social determinants of health. *Lancet*. 2008 nov 8;372(9650):1661–9.
2. Waage J, Banerji R, Campbell O, Chirwa E, Collender G, Dieltiens V, mfl. The Millennium Development Goals: a cross-sectoral analysis and principles for goal setting after 2015 *Lancet* and London International Development Centre Commission. *Lancet*. 2010 sep 18;376(9745):991–1023.
3. Changemaker. Global helse. <http://www.changemaker.no/Politikk/Hiv-og-aids/> (23.02.2012)
4. Norsk medisinstudentforening. Prosjekt. <http://legeforeningen.no/Student/Norsk-medisinstudentforening/Prosjekter-og-utveksling/> (23.02.2012)
5. World Health Organization. *Rio Political Declaration on Social Determinants of Health*. <http://www.who.int/sdhconference/declaration/en/> (23.02.2012)
6. Marmot Review Blog. <http://marmot-review.blogspot.com/2011/10/its-amazing-what-you-can-accomplish-if.html> (23.02.2012)
7. Ottersen OP, Frenk J, Horton R. The Lancet-University of Oslo Commission on Global Governance for Health, in collaboration with the Harvard Global Health Institute. *Lancet*. 2011 nov 5;378(9803):1612–3.
8. Crager SE, Guillen E, Price M. University contributions to the HPV vaccine and implications for access to vaccines in developing countries: addressing materials and know-how in university technology transfer policy. *Am J Law Med*. 2009;35(2-3):253–79.
9. World Health Organization. Consultative Expert Working Group. http://www.who.int/phi/news/cewg_submissions/en/index.html (22.02.2012)

Unni Gopinathan

Universitetet i Oslo

unni.gopinathan@medisin.uio.no